

denofa

Offentlig høring av NOU 2023: 18

Vi setter pris på muligheten til å sende inn våre synspunkter knyttet til et revidert, norsk GMO-regelverk.

For Denofa er utformingen av Genteknologiloven avgjørende for vår fremtidige virksomhet og posisjon i markedet. Denofa er Norges eneste importør av hele soyabønner, som foredles i Fredrikstad til næringsmidler og dyrefôr. Sertifiseringsordningene ProTerra og RTRS garanterer at all vår soya er fri for genmodifisering (non-GMO) og i tillegg 100 % avskogingsfri. Denofa omsatte for over 2,7 milliarder kroner i 2022, og har 80 ansatte.

Den norske Genteknologiloven har vært nærmest urørt i 30 år. Som flere andre, mener også Denofa at det vil være formålstjenlig med en revisjon og oppdatering av det gjeldende regelverket for genmodifisering.

Vi reagerer imidlertid sterkt på flere av forslagene i NOU-en, som etter vår vurdering fremstår useriøst behandlet. Det gjelder særlig forslagene om å innføre en kategori for presisjonsavlede organismer (PB), som i praksis vil bety at Norge forlater sin «føre-var»-linje i forvaltningen av GMO.

Vi reagerer også på forslagene om at Norge skal liberalisere sitt lovverk i strid med EØS-avtalen. Det betyr at norske produsenter risikerer å bli utestengt fra det europeiske markedet, noe som prinsipielt sett er alarmerende.

Våre innspill, kort oppsummert:

1. «Føre-var»-prinsippet må fortsatt ligge til grunn i lovverket, og miljømyndighetene må beholde forvaltningsansvaret for levende GMO.
2. Norge må følge GMO-definisjonene til EU.
3. Alle genmodifiserte organismer må kunne spores og merkes.
4. Det må stilles obligatoriske krav til separate linjer i hele verdikjeden.
5. Alle genmodifiserte organismer må gjennom en uavhengig risikovurdering.

Denofas bakgrunn:

Denofa implementerte sitt avanserte sporingssystem («Identity Preservation Program») for ikke-genmodifiserte soyabønner så tidlig som i 1999. Kvaliteten på våre råvarer regnes i dag som de beste og tryggeste også i et globalt perspektiv.

Til å begynne med var behovet for sporbarhet først og fremst et resultat av den «strengte» GMO-politikken i Norge som vi var «nødt til» å forholde oss til. Når vi ser tilbake på det nå, virker det derimot ikke lenger som noe strengt eller krevende. Tvert imot har denne tilnærmingen vært fornuftig, og snarere vist seg å åpne for nye muligheter. Uten så klare grenser, ville vi neppe fått incentiver til å bygge opp et så omfattende sporingssystem – som dekker flere aspekter på tvers av vår verdikjede, inklusive avskoging og sosiale forhold i Brasil.

Kravet til non-GMO var hovedårsaken til at Denofa investerte i et sporingssystem og tidlig gjorde seg kjent med ulike sertifiseringsordninger. Dette har i løpet av årene gitt mange positive ringvirkninger, som bedre kvalitet, større mattrygghet og ikke minst økt bærekraft. Fra vårt ståsted er dette åpenbare bi-effekter knyttet til «føre-var»-prinsippet, og det å skynde seg langsomt.

Norge er i dag ett av bare tre land i Europa som kan vise til 100 % avskogingsfri soyakonsum, ifølge IDH – European Soy Monitor 2021 (utgitt 2023). Dette vil for Denofas del si at samtlige volumer som vi importerer fra Brasil er ProTerra- og RTRS-sertifisert. Sertifiseringsordningene garanterer at vår soya ikke bidrar til avskoging av Amazonas-regnskogen og Cerrado-steppene. Vi har lykket med å skape en etterspørsel og betalingsvilje for avskogingsfri soya i Norge (og Sverige). Uten GMO-sporing ville det vært mye vanskeligere å forsikre oss om at hver last med soya faktisk stammet fra akkurat de avskogingsfrie, non-GMO-gårdene vi har kontroll på.

Med en omsetning på nærmere 3 milliarder kroner i året, bidrar Denofa til en betydelig verdiskaping i Norge. Non-GMO er ikke bare et konkurransefortrinn for oss, men en faktor som fremmer sporbarhet og bærekraft i vår verdikjede.

Vi vil også vise til at det i EU vokser frem et betydelig marked for non-GMO produkter, med hovedvekt i Tyskland, Østerrike og Frankrike. Omsetningstallene for konvensjonelle non-GMO-produkter i hele EU er beregnet til om lag 229 milliarder norske kroner i 2022. I tillegg kommer det økologiske markedet, som også er non-GMO, med en omsetning på 629 milliarder norske kroner i 2021¹.

Dersom Norge velger å fjerne GMO-kravet til sporbarhet og merking – i strid med EUs utsetningsdirektiv – kan dette i verste fall bety at vi mister våre muligheter til å selge norskproduserte varer på det europeiske markedet i fremtiden.

Å åpne for omsetning av genmodifiserte organismer uten krav til sporing og merking, vil kunne sette sporbarhetsarbeidet kraftig tilbake. Denofa og andre norske selskaper er banebrytere i dag, og bidrar aktivt til å sette og nye og bedre standarder internasjonalt innenfor en rekke bransjer. Slik bør det fortsatt være.

En ny GMO-regulering som ligner forslaget som er på høring, vil dessverre med stor sannsynlighet føre til import av råvarer som ikke etterlever de samme kravene til sertifisering og bærekraft som i dag. I et marked hvor pris bestemmer det aller meste, vil det være særlig kritisk for Denofas virksomhet.

Fra et bærekraftperspektiv, kan vi heller ikke se hvorfor foregangslandet Norge skal si ja til en risikabel «etter snar»-strategi når det gjelder noe så omkalfatrende som genmodifisering.

Med vennlig hilsen,

Hans Petter Olsen, CEO i Denofa

¹ <https://www.enga.org/newsdetails/non-gmo-food-in-europe-a-force-to-be-reckoned-with/>